

פירוק המחתרות והקמת צה"ל

אלטלנה

האצ"ל, מחתרת צבאית יוצאת התנועה הרביזיוניסטית, שחלק על מדיניותו של הממסד הרשמי של היישוב העברי תחת השלטון הבריטי. ב-1947 רכשו תומכי האצ"ל בצרפת מחיל הים האמריקאי נחתת טנקים, משרידי הפלישה לנורמנדיה במלחמת העולם השנייה. המטרה הייתה לעקוף את ההסגר הבריטי על כניסת עולים לארץ-ישראל ואם גם אפשר, להעביר בה נשק. בסופו של דבר יצאה המשחתת מנמל מרסיי על כלי השיט 916 מפליגים ומטען גדול של נשק.

הנחתת יצאה לדרכה לארץ בדיוק ביום שבו הוכרז על הפסקת האש הראשונה בקרבות מלחמת העצמאות. אנשי אצ"ל בחו"ל לא דיווחו על ההפלגה למפקדת אצ"ל בישראל, שפעלה בתיאום עם מערכת הביטחון. הסיבה הם ידעו שבגין, לא יאפשר להפר את הפסקת האש הבינלאומית ללא תיאום מוקדם עם מערכת הביטחון. אבל לבגין נודע דבר ההפלגה משידור בבי.בי.סי הבריטי. הוא הורה לאלחוטאית האצ"ל לאלחט לכלי השיט לעצור בלב ים עד להודעה חדשה. בינתיים יצר קשר עם מערכת הביטחון. שני נציגיה, ישראל גלילי ולוי אשכול, הגיעו למפקדת אצ"ל בתל אביב, שם קיבלו דיווח מפורט, שהועבר בהמשך לראש הממשלה ושר הביטחון דוד בן-גוריון, והוא הורה להביאה לחוף נסתר, בשיפולי כפר ויתקין.

משא ומתן בין שני הגופים. אצ"ל ביקש לצייד את גדודי אצ"ל בצה"ל, הדלים בנשק, ואת כוח אצ"ל בירושלים, שלא נכללה בגבולות מדינת ישראל, באמל"ח שהגיע בבטנה של אלטלנה. לדרישה הראשונה בן-גוריון אינו מסכים, לדרישה השנייה הוא נותן את הסכמתו.

ירושלים, כפי שכבר אמרנו, הינה עיר בינלאומית לא חלק ממדינת ישראל ולכן היא לא מחויבת בחוקי הפסקת האש, בנוסף כן יש רצון וצורך לחזק את הכוחות הלוחמים בעיר. חיזוקים גדודים בעלי רוב לוחמי אצ"ל, זה כבר לא מקובל על בן-גוריון. למה? כי גוף היחיד שמחליט לאן עובר הנשק הינו המטכ"ל יחד עם ראש הממשלה. אין אפשרות שארגון כזה או אחר ידאג לעצמו לאספקת נשק.

מכאן ואילך התפתח משבר שהחמיר והלך וגרר קורבנות בנפש בשלוש זירות, בחוף כפר ויתקין, בצומת בית דגן ובחוף תל אביב וברחובות הסמוכים לחוף הים. קודם לכן הורד רוב הנשק בחוף כפר ויתקין והועבר למחסני צה"ל באזור וקיים גם רישום צה"לי על סוגיו וכמויותיו. גם העולים שהגיעו הועברו למחנות עולים.

במצוקתם, בחוף כפר ויתקין, תחת אש צולבת, החליטו מפקדי אצ"ל כי על אלטלנה לצאת לחוף תל אביב כשבגין על סיפונה. תל אביב נחשבה ל"אזרחית", כלומר, לא שמאלית, במושגי אותם ימים, וההנחה היתה

ששם יתאפשר לנהל משא ומתן רוגע, כאשר ברקע אלפי תושבים רוחשי אהדה לאצ"ל. בשעה 21:15 פנתה הנחתת לעבר תל אביב.

בשעה 00:30 אור ל-22 ביוני, השליכה אוניית האצ"ל עוגן מול מלון "קטה דן", סמוך למטה הפלמ"ח. מכאן החל לילה ארוך שבו נסגרו רחובות ובתי קפה על הטיילת התרוקנו ממבליהם. נשלחו פטרולים ונערכה כוננות למניעת ירידה מהנחתת, מרופדת בהוראות לפתיחה באש. בסיומו של לילה קשה, עם אירועי ירי רבים. הורה ראש הממשלה לצה"ל להכניע את אלטלנה בכל דרך אפשרית. היתה זו פקודת מבצע מפורטת, בנוסח הצבאי המקובל, אלא ש"האויב" במקרה זה היה אצ"ל.

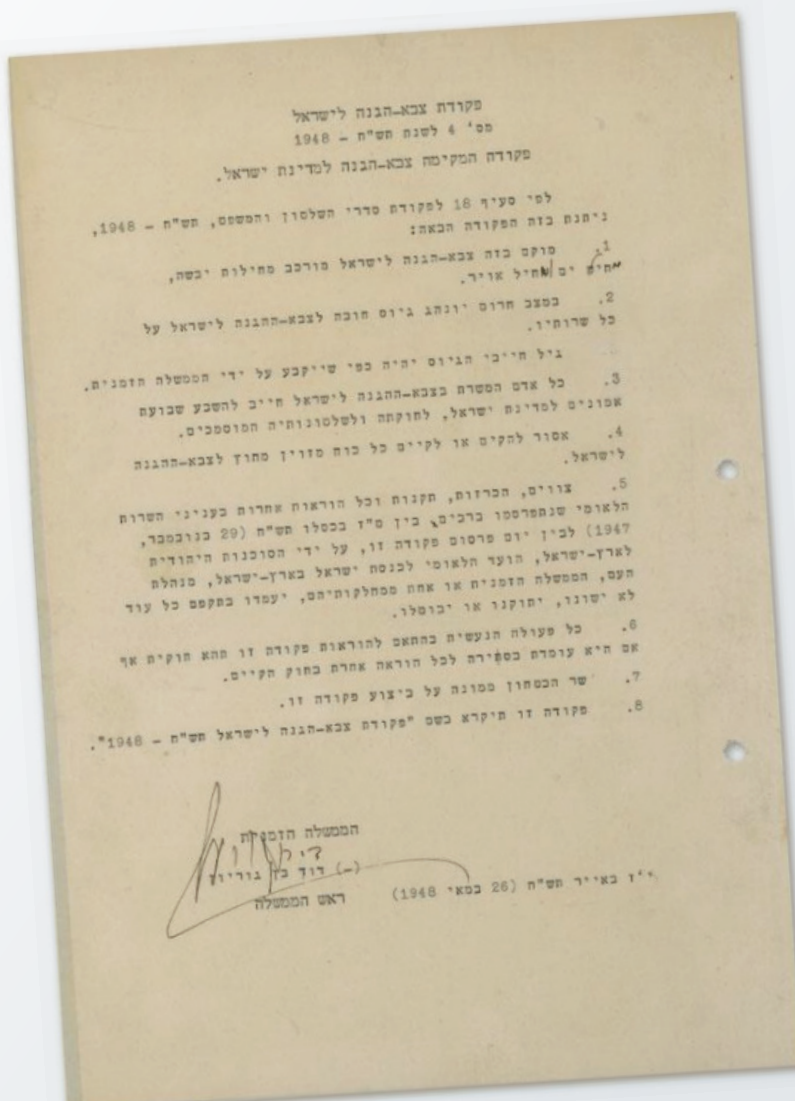
הרבה קני נשק הופנו אל מול אלטלנה. "יהודים יורים ביהודים", שלוש מילים אלה הפכו להיות סיסמת מפתח בקרב המחנות הלוחמים. לאחר שעות של קרב, כאשר במהלכו השתמשו בכל סוגי הנשק, מכונות ירייה, רובים, רימונים ואף ירי תותח, נראו על הסיפון (של אלטלנה) נפנופים של דגל לבן. התקבלה פקודה לנצור את האש כי מתנהל משא ומתן אלחוטי בין הצדדים.

בפרשה זו נהרגו 16 אנשי אצ"ל, 3 חיילי צה"ל ונפצעו עשרות.

במשך 10 ימים בערה האונייה מול חופי תל אביב, מה שהפך את האירוע לאירוע המצולם ביותר של מלחמת העצמאות. לאחר מכאן הובילה את הספינה ללב ים והטביעו אותה.

הפקודה להקמת צה"ל

עם הכרזת המדינה, התעורר הצורך בהקמתו של צבא מדינה סדיר. כוחות המגן שפעלו ביישוב העברי, אשר התבססו על המחתרות שקמו בתקופת שלטון המנדט הבריטי, נדרשו להתאחד לכוח ממלכתי מלוכד. דוד בן-גוריון, ראש-הממשלה ושר הביטחון, ניסח פקודה זו, שמתוקפה הוקם צה"ל. בכ"ב באייר תש"ח, 31 במאי 1948, פורסמה פקודה זו כ"פקודת יום מספר אחת" של צה"ל, ומאז נקבע תאריך זה כיום הקמתו הרשמי. בשבועות שלאחר מכן, גיבש בן-גוריון את דפוסי התנהלותו הבסיסיים של צה"ל וקבע את דמותו במידה רבה, כפי שהיא עד היום. הפקודה להקמת צה"ל פורסמה ימים אחדים לאחר שנציגי הממשלה חתמו על הסכמים נפרדים עם אנשי האצ"ל והלח"י, בדבר פירוק ארגוניהם והשתלבות חברי המחתרות בכוחות הצבא. ארבעה חודשים לאחר מכן, ב-29 בספטמבר 1948, הודיע דוד בן-גוריון באופן רשמי על פירוקו של הפלמ"ח. לראש המטה הכללי של צה"ל נתמנה רב-אלוף יעקב דורי.

"כל התבטאות פוליטית חורגת מהממלכתיות ומפקודות צה"ל"

חיילי צה"ל ומפקדיו,

צה"ל הוא צבא עם ממלכתי בו משרתים כתף אל כתף כלל המגזרים בחברה הישראלית, בניכל העדות והדתות, פסיפס שלם של החברה הישראלית. שירות הנשען על אהבת המולדת ונאמנות למדינה.

בצה"ל משרתים זה לצד זה, לא רק יהודים אלא גם בני עדות שקשרו גורלן עם מדינת ישראל ועם העם היהודי בארצו. הדרוזים, החל מ-1956 והצ'רקסים החל מ-1958 משרתים בשירות חובה על פי בקשת מנהיגי העדות, ויחד איתם הבדואים המוסלמים והנוצרים המתנדבים לשירות בצה"ל. לכולם יחד יש תרומה משמעותית במאמץ ההגנה על מדינת ישראל לאור ייעודו של צה"ל, בין אם תרומה זו נעשית בשדה הקרב ובין אם בעורף, כולנו יחד כתף אל כתף ולכולנו יש מכנה משותף אחד - להגן על מדינת ישראל ועל אזרחיה ותושביה גם במחיר הקרבת חייו.

הבחירה להיות נכונים למסור את חיינו למען חברנו ולמען המדינה נובעת מתחושת שותפות עמוקה ושורשינו נטועים בארץ הזו ובחרנו לחיות יחד ברעות ומתוך הערכה הדדית עמוקה - זוהי ברית חיים שהובילה ומובילה לעיתים אף לברית דמים.

לכל חייל בסדיר, בקבע או במילואים, זכות לגבש עמדות בסוגיות אתיות ומוסריות העומדות על סדר היום. אסור שעמדות אלו ישפיעו על השירות בצה"ל ועל הערכים אותם הוא מייצג. כצבא במדינה יהודית ודמוקרטית אשר הממלכתיות נר לרגליו עלינו לזכור כי צה"ל פועל בכפוף לדרג מדיני, כל התבטאות פוליטית או קריאה לצאת כנגד הדרג המדיני חורגת מהממלכתיות ומפקודות צה"ל.

עובדת היות צה"ל צבא עם ממלכתי מחזקת את עמוד השדרה הערכי שלו, את חוסנו, את הרעות בין המשרתים בו כמו גם את אמון הציבור, המכיר מבין ורואה כי צה"ל מצוי מחוץ לכל מחלוקת ובתוכו משרתים כל בניו ובנותיו ברעות ומתוך כבוד הדדי ללא הבדלי מעמד, דת, עדה ומגדר.

אותה ממלכתיות מאפשרת לצה"ל לבצע את משימותיו באופן הראוי למדינת ישראל ולהגנתה. מפקדים, תוכן איגרת זו יש להעביר בכל יחידות הצבא במסגרת 'שעת מפקד' בשבוע הקרוב.

תא"ל צביקה פייראזון,

קצין החינוך והנוער הראשי

